

Tilburg University

Nogmaals: de aansprakelijkheid van ouders naar Nieuw BW: Art. 6.3.2.1 Invoeringswet

Vranken, J.B.M.

Published in:
Nederlands Juristenblad

Publication date:
1984

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Vranken, J. B. M. (1984). Nogmaals: de aansprakelijkheid van ouders naar Nieuw BW: Art. 6.3.2.1 Invoeringswet. *Nederlands Juristenblad*, 59(3), 69-72.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Nogmaals: de aansprakelijkheid van ouders naar Nieuw BW

Art. 6.3.2.1 Invoeringswet

Prof. mr J.B.M. Vranken*

In onderstaand artikel wordt de in de Invoeringswet NBW, deel 5 (Kamerstukken 17.541) voorgestelde wijziging van art. 6.3.2.1, lid 1 besproken. Betoogd wordt dat dit (ontwerp) artikellid niet alleen nodeloos ingewikkeld, maar goed beschouwd als afzonderlijke bepaling ook overbodig is. Volstaan zou kunnen worden met een betrekkelijk geringe aanpassing van art. 6.3.1.2a

Inleiding

In het NJB van 4 april 1981, blz. 364 e.v. is een bijdrage opgenomen van Mr drs G. van Maanen onder de titel 'Aansprakelijkheid van ouders voor kinderen in het Nieuw Burgerlijk Wetboek. Een fout in art. 6.3.2.1 NBW?' De conclusie waartoe van Maanen, na een analyse van de wordingsgeschiedenis van art. 6.3.2.1 in samenhang met die van de artt. 6.3.1.2a en 6.3.1.2b, komt is, kort gezegd, dat de tekst van lid 1 van art. 6.3.2.1, zoals vastgesteld bij Wet van 9 mei 1980, niet beantwoordt aan de uit de officiële stukken kenbare bedoelingen van de wetgever: ouders¹ zijn niet, zoals de tekst suggereert, aansprakelijk voor alle gedragingen van hun

kinderen beneden de leeftijd van 14 jaar, waardoor schade ontstaat bij derden, maar alleen voor die welke *onrechtmatig* zijn.

In de Invoeringswet onderschrijft de minister de conclusie van Van Maanen niet en spreekt van een misverstand. Gesteld wordt dat de strekking van de bepaling vanaf het begin was en nog steeds is om in sommige gevallen ook een aansprakelijkheid van ouders voor *niet-onrechtmatige* gedragingen van hun kinderen tot 14 jaar in het leven te roepen. Het moet dan gevallen betreffen waarin de onrechtmatigheid ontbreekt uitsluitend en alleen vanwege de jeugdige leeftijd. Verwezen wordt naar HR 22 nov. 1974, NJ 1975, 149 inzake Heddema/de Coninck (de gestruikelde broodbezorger). In een nieuw ontworpen redactie is getracht deze 'werkelijke', maar tot nu toe in de literatuur na het GO² van 1976 niet of nauwelijks opgemerkte, strekking te verduidelijken.³

Met alle respect meen ik dat deze poging niet bijster geslaagd mag heten en dat een scherpere formulering mogelijk is. Ik wil echter niet volstaan met tekstkritiek. Er is meer aan de hand. Ik meen dat het door de wetgever gekozen en in de Invoeringswet verduidelijkt stelsel van ouderaansprakelijkheid in het NBW voor wat betreft de daarbij te hanteren maatstaf impliceert dat art. 6.3.2.1, lid 1 als afzonderlijke bepaling naast art. 6.3.1.2a overbodig is en alleen maar verwarring kan wekken. De visie van de wetgever, consequent doorgedacht, moet volgens mij leiden tot een samenvoeging van beide bepalingen. Dat is betrekkelijk eenvoudig te realiseren. Men kan er alleen over twifelen of de nieuw te vormen bepaling in afd. 1 of in afd. 2 van titel 6.3 behoort te worden geplaatst.

Ik begin met een korte schets van de aansprakelijkheidsregelingen voor ouders en kinderen in de verschillende fasen van de totstandkoming van Boek 6 NBW. Herhaling van het reeds door van Maanen hierover opgemerkte, zal ik zoveel mogelijk vermijden.

Het ontwerp-Meijers

Met terzijdelating van enige, hier niet relevante, verschillen, week het door de regering overgenomen ontwerp van het Driemanschap — hierna OM — slechts op één onderdeel af van wat in ieder geval thans als huidig recht wordt aangemerkt. Beter: het voegde er iets aan toe.⁴ Die toevoeging betrof niet het uitgangspunt dat een minderjarige — in het OM werden nog geen leeftijdsklassen onderscheiden — afhankelijk van de overtreden norm, het normbesef en de mogelijkheid zich dienovereenkomstig te gedragen, voor zijn onrechtmatige gedragingen normaal aansprakelijk was met, in dat geval, zijn ouders als medeaansprakelijken, tenzij deze zich konden disculperen (leden 1 en 2 van art. 6.3.7, de voorloper van art. 6.3.2.1). De toevoeging betrof de problematiek naar huidig recht in de gevallen dat de minderjarige niet aan-

Inhoud

Artikelen

Nogmaals: de aansprakelijkheid van ouders naar Nieuw BW. Art. 6.3.2.1 Invoeringswet/ Prof. mr J.B.M. Vranken 69

De status aparte van Aruba: een bekeken zaak?/Mr H.K. Fernandes Mendes 73

O & M

Aanwijzingen voor auteurs 80

Vereenvoudigde kantongerechtsprocedure: sluitstuk op evenwichtige klachtenbehandeling door bedrijfsleven/Mr Th.J.M. van Mierlo 80

Verslag van de vergadering van het Psychiatrisch Juridisch Gezelschap/Mr J. Krul-Stekete 82

Rubrieken

Boeken 82

Rechtspraak (civiele kamer) 86

Wetgeving 90

Tijdschriften 91

Berichten/Kamervragen; Uit de Pers; Cursussen, congressen 92

* J.B.M. Vranken is hoogleraar in het burgerlijk recht en het burgerlijk procesrecht aan de Katholieke Hogeschool in Tilburg.

sprakelijk is, hetzij omdat de gedraging het onrechtmatig karakter ontbeert vanwege de jeugdige leeftijd, hetzij omdat de onrechtmatige gedraging om die reden niet aan hem kan worden toegerekend.⁵ Heersende leer is dat alleen in dit laatste geval de aansprakelijkheid van de ouders in beginsel niet wordt uitgesloten.⁶ Kunnen de ouders zich echter disculperen of betreft het een niet-onrechtmatige gedraging van de minderjarige, dan staat het slachtoffer met lege handen. Dat nu werd in het OM niet altijd billijk geoordeeld. Vandaar de bepaling in art. 6.3.6, lid 1 (de voorloper van art. 6.3.1.2a en 2b) dat bij niet aansprakelijkheid van de minderjarige wegens zijn jeugdige leeftijd⁷ deze niettemin tot schadevergoeding was gehouden 'voor zover de billijkheid met inachtneming van de omstandigheden zulks meebrengt'.

Kortom en voorzover hier relevant: volgens het OM kon een minderjarige aansprakelijk worden gehouden ook als de gedraging in verband met zijn leeftijd geen onrechtmatige daad opleverde. Grondslag en voorwaarde was de billijkheid, waarvoor onder meer betekenis werd toegekend aan de financiële situatie van dader en benadeelde en aan de aanwezigheid en omvang van een aansprakelijkheidsverzekering.⁸ Het was derhalve niet de bedoeling de minderjarige altijd aan het billijkheidsregime te onderwerpen. Wel waren de ouders altijd aansprakelijk, behoudens disculpatie: art. 6.3.7, lid 1, 2^e zin. De disculpatiemogelijkheid (art. 6.2.7, lid 2) was op de leest van het huidige recht geschoeid.⁹

Het (nader) gewijzigd ontwerp

In het in januari 1976 aan de Tweede Kamer aangeboden GO wordt, geïnspireerd door de velen die daarvoor in de literatuur een lans hadden gebroken, het roer fors omgegooid. In het kielzog daarvan moet ook de billijkheidsregel van art. 6.3.6 OM het ontgelden.

Het GO¹⁰ maakt onderscheid tussen minderjarigen, die bovendien in leeftijdsklassen worden verdeeld, en geestelijk of lichamelijk gehandicapten (art. 6.3.1.2a resp. 6.3.1.2b). Hiermee correspondeert een verschil naar aard en inhoud van de completerende aansprakelijkheidsregelingen van ouders en toezichthouders: een kwalitatieve risicoaansprakelijkheid (art. 6.3.2.1, lid 1) tegenover een persoonlijke aansprakelijkheid bij onvoldoende toezicht (art. 6.3.1.2b, lid 2). Het billijkheidsregime — die 'merkwaardige regel'¹¹, meer geïnspireerd 'par l'idée de charité que par l'idée de responsabilité'¹² — verdwijnt, althans als grondslag voor een vestiging van de aansprakelijkheid of het creëren van een schadevergoedingsplicht buiten aansprakelijkheid.¹³ De billijkheid zal wel een rol kunnen spelen in het kader van het matigingsrecht (art. 6.1.9.12a), dit wil zeggen nadat de aansprakelijkheid is vastgesteld.¹⁴ Daarbij gaat het altijd om personen ouder dan 14 jaar, doordat de aparte leeftijdscategorie van 12 tot 14 jaar van art. 6.3.1.2a, lid 2 GO in het Tweede Kamer GO door overneming van een amendement Haas-Berger is vervallen en art. 6.3.1.2a — evenals de van dit artikel het sluitstuk vormende bepaling van art. 6.3.2.1, lid 1 — de huidige redactie heeft gekregen.¹⁵ De regeling is om die reden betrekkelijk overzichtelijk. Mij beperkend tot minderjarigen is ze aldus dat deze tot 14 jaar¹⁶ niet zelf op grond van onrechtmatige daad aansprakelijk kunnen worden gehouden voor hun aan anderen schade berokkenende gedragingen, maar dat de aansprakelijkheid hiervoor, zonder disculpatiemogelijkheid, op de ouders rust (6.3.2.1, lid 1). Vanaf 14 jaar zijn minderjarigen als ieder ander in beginsel zelf aansprakelijk, zij het dat de leeftijd een matigingsfactor kan zijn. Afgezien van lid 2 van art. 6.3.2.1 betreffende de groep van 14 tot 16-jarigen¹⁷ zijn de ouders dan niet medeaansprakelijk: de vierdeling naar

huidig recht — ouders en kind aansprakelijk; ouders wel, kind niet; kind wel, ouders niet en ouders noch kind — is op die wijze tot een tweedeling teruggebracht met in ieder geval een aansprakelijkheid van of de ouders of het kind.

Aansprakelijkheid vestigende gedragingen

De cardinale vraag is uiteraard voor welke 'aan andere schade berokkenende gedragingen' van hun kinderen jonger dan 14 jaar de ouders uit hoofde van art. 6.3.2.1, lid 1 aansprakelijk zijn. Als gezegd heeft de minister zich hieromtrent in het ontwerp Invoeringswet deel 5 duidelijk uitgesproken en de zijns inziens vanaf het begin bestaande strekking nader verklaard.

De aansprakelijkheid van ouders wordt niet beperkt tot onrechtmatige gedragingen van de kinderen, zoals Van Maanen had voorgesteld. Diens voorstel sluit aan bij het beginsel van het leerstuk van onrechtmatige daad, dat onrechtmatigheid een kwalificatie is van de daad¹⁸ en niet anderszins, met name niet door het gevolg of door omstandigheden, gelegen in de persoon van de dader, wordt bepaald. Niet echter aldus de wetgever. In de relatie ouders-kinderen vertoont het beginsel voor wat betreft de ouderaansprakelijkheid, bijzondere trekken.¹⁹ De maatstaf is namelijk een veel verfijndere: ook in gevallen van niet-onrechtmatigheid op grond van jeugdige leeftijd, zijn de ouders aansprakelijk. Ontbreekt de onrechtmatigheid op een andere grond — de toelichting noemt het voorbeeld van een rechtvaardigingsgrond²⁰ — dan kunnen de ouders niet aangesproken worden.

De billijkheidsoplossing van het OM is verdwenen en vervangen door vaste leeftijdsgrenzen. De aansprakelijkheid van ouders in geval de jeugdige leeftijd aan toerekening of onrechtmatigheid in de weg staat, is gehandhaafd. Bepaald duidelijk is dat in tekst en toelichting van het GO echter niet tot uitdrukking gebracht. Misverstanden als waarvan (volgens de minister) bij Van Maanen sprake is, lagen (liggen) dan ook voor de hand. Zo is bijv. anders dan het oorspronkelijke art. 6.3.6, art. 6.3.1.2a de uitwerking van art. 6.3.1.1, lid 3 betreffende de toerekeningsvraag en niet (ook) van lid 2 betreffende de onrechtmatigheid.²¹ Art. 6.3.1.1, lid 1 dat een zelfstandige aansprakelijkheidsgrond bevat²², verwijst voor wat onder die aansprakelijkheid te brengen is naar art. 6.3.1.2a, waarmee de cirkel rond is. Ook het naderhand vervallen lid 2 van art. 6.3.1.2a had slechts op toerekening betrekking: 'De in lid 2 gekozen maatstaf 'wegens zijn jeugdige leeftijd niet kan worden verweten' sluit aan bij HR 9 dec. 1966, NJ 1967, 69 (Joke Stapper)'.²³ Uit een aantal terminologische opmerkingen in het Eindverslag Eerste Kamer, blijkt dat toerekening de onrechtmatigheid reeds veronderstelt.²⁴ Men vergelijk ook de opbouw van art. 6.3.1.1, leden 1-3, die eveneens geen andere conclusie toelaat.

Ik besef dat deze argumenten weinig gewicht in de schaal leggen, gegeven de toelichting in de Invoeringswet deel 5. Ik wil ook niet — en zeker niet op zo'n smalle basis — voor een andere opvatting dan de door de wetgever (minister) gehuldigde pleiten. Integendeel. Ik deel haar, maar vind wel dat ze in de tekst van art. 6.3.1.2a en van art. 6.3.2.1, ook in de voorgestelde gewijzigde redactie, onvoldoende helder verwoord is door de grote nadruk die is gelegd op het begrip toerekenen. Dit begrip heeft in art. 6.3.1.1, lid 3 een redelijk scherpe omlijnning gevonden en bestrijkt in ieder geval niet hetgeen de wetgever er in de artt. 6.3.1.2a en 6.3.2.1. mede onder wil doen begrijpen. De verschillende elementen van aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad mogen in concreto niet altijd even scherp te onderscheiden zijn, dat is nog geen reden ze al op voorhand in elkaar te schuiven. Bovendien

lijkt het gewenst eventuele discrepanties tussen toelichting en tekst waar mogelijk te vermijden. De oplossing kan volgens mij simpelweg hierin bestaan dat in plaats van toerekenen het begrip aansprakelijk(heid) wordt gehanteerd, zowel in art. 6.3.1.2a (met een daaraan aangepaste redactie) als in de nieuw voorgestelde tekst van art. 6.3.2.1, lid 1. Pas dan²⁵ drukken de artikelen uit wat de wetgever beoogt: een kind tot 14 jaar is voor zijn aan derden schade toebrengende gedragingen niet zelf als voor een onrechtmatige daad aansprakelijk. Daarvoor in de plaats treedt een aansprakelijkheid van de ouders, zij het slechts dan wanneer de niet aansprakelijkheid van het kind uitsluitend en alleen het gevolg is van zijn jeugdige leeftijd.

Jeugdige leeftijd als maatstaf, mede in verband met art. 6.3.1.2a

Nu is het met deze laatste beperking²⁶ in meerdere opzichten merkwaardig gesteld, ongeacht of men voor de redactie van de wetgever (minister) kiest dan wel mijn voorstel volgt. Is in feite sedert het GO²⁷ als gevolg van het hanteren van vaste leeftijdsgrenzen in art. 6.3.1.2a de leeftijd niet altijd het argument ten aanzien van kinderen jonger dan 14 jaar? Zo'n kind is immers nooit aansprakelijk, ongeacht of de causaliteit, de toerekenbaarheid of de onrechtmatigheid ontbreekt. Men komt daaraan zelfs in het geheel niet toe. Het waarom van de niet-aansprakelijkheid van het kind is gelegen in het enkele, objectieve feit van een leeftijd jonger dan 14 jaar. Dat alleen is voldoende grond om een vordering tegen zo iemand te doen stranden. Verder hoeft men niet te kijken en zal men ook niet kijken. Op zichzelf, dit wil zeggen afgezien van het hiervoor betoogde omtrent het begrip toerekenen, is het daarom terecht dat in het nieuw voorgestelde art. 6.3.2.1, lid 1, de verwijzing naar art. 6.3.1.2a is vervangen door de zinsnede: 'en aan wie deze gedraging als een onrechtmatige daad zou kunnen worden toegerekend als zijn leeftijd daaraan niet in de weg zou staan'.

Toch is (blijft) mijns inziens sprake van een nodeloze ingewikkeldheid met in het verlengde daarvan het gevaar van verwarring. Dat blijkt als men zich realiseert hoe de in art. 6.3.2.1, lid 1 j° 6.3.1.2a opgenomen maatstaf moet worden gehanteerd. Ouders zijn aansprakelijk als het kind dat zou zijn indien zijn leeftijd daaraan niet in de weg zou staan. Hoe dit vast te stellen? Niet op de wijze als in het huidige recht geschiedt. De netelige en lastige vragen die daarbij rijzen, heeft de wetgever juist willen uitsluiten. De huidige jurisprudentie op dit onderdeel zal dan ook onder het NBW niet te hoeven worden voortgezet. Onder meer daarin heeft de wetgever het voordeel van het stelsel van het NBW boven dat van het BW gelegen geacht.²⁸ De benaderingswijze dient derhalve een andere te zijn. Welke? Met zoveel woorden wordt die nergens genoemd.²⁹ Zij zal uit de strekking van de regeling zelf moeten worden afgeleid. Welnu, ik meen dat deze in haar kern hierop neer komt dat men zich bij de beoordeling van de ouder-aansprakelijkheid voor gedragingen van kinderen jonger dan 14 jaar, dient af te vragen of het kind, indien het ouder dan 14 jaar zou zijn geweest, zelf aansprakelijk zou zijn. Luidt het antwoord bevestigend, dan zijn, nu in werkelijkheid de gedraging is verricht door een kind jonger dan 14 jaar, de ouders aansprakelijk; bij een ontkennende beantwoording, ongeacht het waarom ervan, niet. Alleen op die manier, dit wil zeggen door te 'abstraheren' van de jeugdige leeftijd, kunnen de moeilijkheden van het huidige recht, overeenkomstig het streven van de wetgever, omzeild worden. Dat geschiedt niet als men de maatstaf toespit op het specifieke van de jeugdige leeftijd. Dan zal men zich

zelf telkenmale voor de noodzaak plaatsen dit specifieke te bepalen.

Eigen voorstel: aanpassing van art. 6.3.1.2a

Hierop doordenkend kan men dan echter ook als volgt redeneren: een kind ouder dan 14 jaar – de fictieve maatstaf van 6.3.2.1 – is naar NBW een normaal aansprakelijk persoon. Waarom dan de regeling daarop niet afstemmen? En als men dat doet, waarom dan niet op die normaal aansprakelijke personen, die ook in *werkelijkheid* aansprakelijk (kunnen) zijn: de ouders? Men vermijdt dan in het bijzonder de dubbelsporigheid en de tweevoudige fictie die de (ontwerp) regeling van het NBW kenmerkt: een *fictieve* aansprakelijkheid van het kind, vastgesteld *als ware* het normaal aansprakelijk, leidt tot de aansprakelijkheid van de ouders. Waarom dus niet bepaald: óf wel dat de ouders aansprakelijk zijn voor de gedragingen van hun kinderen jonger dan 14 jaar, indien zij, zouden zij de gedragingen zelf hebben verricht, aansprakelijk zouden zijn uit onrechtmatige daad; óf wel – en dat is de meest directe manier met de minst mogelijke fictieve elementen – dat de ouders uit onrechtmatige daad aansprakelijk zijn voor de gedragingen van hun kinderen jonger dan 14 jaar op gelijke wijze als voor eigen gedragingen?

De laatste formulering, ingepast in art. 6.3.1.2a, zou ik prefereren³⁰: het wie, wanneer en hoe van de aansprakelijkheid voor gedragingen van kinderen jonger dan 14 jaar komt er onmiddellijk en zonder omwegen of onnodige ficties in tot uitdrukking. Ongetwijfeld zal men mij tegenwerpen dat ik de aard van de aansprakelijkheid van ouders misken of minstgenomen verander. Ouders zijn in kwaliteit aansprakelijk. Aan henzelf is in het stelsel van de wet – blijkens de plaatsing in afd. 2 van titel 6.3 – geen onrechtmatige daad toe te rekenen. In mijn voorstel zou dat wel het geval zijn en zou het stelsel van de ouderaansprakelijkheid, althans voor gedragingen van kinderen jonger dan 14 jaar, niet meer verschillen van dat in de artikelen 6.1.8.1-3 betreffende de aansprakelijkheid van de schuldenaar voor het gebruik maken van hulppersonen en van ongeschikte zaken bij de uitvoering van een verbintenis.³¹

Men moet tweërlei echter niet vergeten. In de eerste plaats dat de aansprakelijkheid van art. 6.3.2.1, lid 1, anders dan die in de artt. 6.3.2.2, 6.3.2.3 en 6.3.2.4, zich ook uitstrekt tot niet-onrechtmatige gedragingen. In die zin onderscheidt lid 1 van art. 6.3.2.1 zich van de andere genoemde kwalitatieve aansprakelijkheden. Ook van die in lid 2 van art. 6.3.2.1, dat ik dan ook in afd. 2 zou willen handhaven. Juist vanwege de andere aard van de aansprakelijkheid van lid 1 en lid 2 acht ik dat geen bezwaar³²: lid 2 sluit in dat opzicht nu eenmaal meer aan bij de artt. 6.3.2.2-4 dan bij art. 6.3.2.1, lid 1. In de tweede plaats: is qua relevante gevolgen een verschil aan te geven tussen een kwalitatieve aansprakelijkheid en een aansprakelijkheid als voor een eigen gedraging? Ik meen van niet. Art. 6.3.2.12 – alleen betrekking hebbend op de kwalitatieve aansprakelijkheden van afd. 6.3.2 – wordt, als het aan de minister ligt³³, verplaatst naar art. 6.1.9.12b en zal daardoor gaan gelden voor alle wettelijke verplichtingen tot schadevergoeding, derhalve ook voor die van afd. 6.3.1. 'Op deze wijze kan tevens worden voorkomen dat allerlei afgrenzingsproblemen tussen verschillende aansprakelijkheidsgronden, die Boek 6 zoveel mogelijk heeft trachten te vermijden door daaraan gelijke rechtsgevolgen toe te kennen, in het kader van de limitering terugkeren'.³⁴

Vormt de in art. 6.1.9.4 genoemde toerekeningsfactor 'aard van de aansprakelijkheid' wellicht wel een relevant verschilpunt? Schut³⁵ heeft getracht deze factor te analy-

seren en te bepalen. Zijn conclusie is er een van grote onzekerheid. 'Niemand weet nog hoe de vage maatstaf van "de aard van de aansprakelijkheid en van de schade" nader zal worden uitgewerkt. Alleen de Hoge Raad kan die onzekerheid opheffen of tot aanvaardbare proporties terugbrengen door in zijn uitspraken op min of meer leerstellige wijze duidelijke criteria te formuleren'.³⁶ In het middel latend de leerstelligheid van de vorm, kan ik mij niet voorstellen dat de plaats van het artikel betreffende de ouderaansprakelijkheid van meer gewicht zal worden geoordeeld dan datgene waar het werkelijk om gaat: een aansprakelijkheid van ouders voor gedragingen van hun kinderen.

Het repressrecht wordt niet uitgeoefend.

Noten

1. Ter vermindering van het telkens in één adem moeten noemen van ouder(s) en voogd(en) spreek ik alleen van ouders.
 2. Voordien – in het OM – gold een ander stelsel. Zie hierna sub 3.
 3. In de Invoeringswet wordt de volgende redactie van art. 6.3.2.1., lid 1 voorgesteld: 'Voor schade aan een derde toegebracht door een gedraging van een kind dat nog niet de leeftijd van veertien jaren heeft bereikt en aan wie deze gedraging als een onrechtmatige daad zou kunnen worden toegerekend als zijn leeftijd daaraan niet in de weg zou staan, is degene die de ouderlijke macht of voogdij van het kind uitoefent, aansprakelijk'.
 4. In de art. 6.3.6 en 6.3.7. *Art. 6.3.6 luidde:*
 1. Kan een gedraging niet als onrechtmatige daad aan de dader worden toegerekend wegens zijn jeugdige leeftijd of wegens een geestelijke of lichamelijke tekortkoming, dan is hij niettemin tot schadevergoeding gehouden, voorzover de billijkheid met inachtneming van alle omstandigheden zulks meebrengt
 2. Hij heeft verhaal op de toezichthouder, voorzover deze wegens onvolgende toezicht jegens de benadeelde aansprakelijk was.*Art. 6.3.7 luidde:*
 1. De ouder die de ouderlijke macht of de voogdij over zijn kind uitoefent, is voor diens gedragingen mede aansprakelijk. De ouder is ook aansprakelijk als de gedraging aan het kind zelf wegens zijn jeugdige leeftijd of wegens een geestelijke of lichamelijke tekortkoming niet als een onrechtmatige daad kan worden toegerekend.
 2.
 5. HR 9 dec. 1960, NJ 1963, 1 (Jaquar) en HR 9 dec. 1966, NJ 1967, 69 (Joke Stapper)
 6. Drion c.s., Onrechtmatige Daad IV, nr 98 en ook HR 22 nov. 1974, 1975, 149; Parl.Gesch. boek 6, p. 676. Soms met een uitzondering voor heel jonge kinderen.
 7. Hetzelfde gold i.g.v. geestelijke of lichamelijke tekortkoming; Zie de tekst van het artikel. Pas naderhand is tussen beide categorieën onderscheiden (GO).
 8. Parl.Gesch. boek 6, p. 648. De desbetreffende passage is toegespitst op de categorie geestelijk gestoorde, maar geldt m.m. ook voor minderjarige (Parl.Gesch. boek 6, p. 649, voorlaatste alinea)
 9. Parl.Gesch. boek 6, p. 675 met verwijzingen.
 10. Voorzover afwijkend van de uiteindelijke tekst in de Vaststellingswet volgt hier de tekst van de relevante bepalingen uit het GO (PG boek 6, p. 655, 660 en 678).
- Art. 6.3.1.2a:*
1. Een gedraging van een kind dat de leeftijd van twaalf jaren nog niet heeft bereikt, kan aan hem als een onrechtmatige daad niet worden toegerekend.
 2. Een gedraging van een kind dat de leeftijd van twaalf jaren al wel, maar die van veertien jaren nog niet heeft bereikt, kan aan hem niet als een onrechtmatige daad worden toegerekend, indien zij hem wegens zijn jeugdige leeftijd niet kan worden verweten of zij onder invloed van een geestelijke of lichamelijke tekortkoming is verriecht.
- Art. 6.3.2.1:*

1. Voor schade, aan een derde toegebracht door een gedraging van een kind dat nog niet de leeftijd van veertien jaren heeft bereikt, is degene die de ouderlijke macht of de voogdij over het kind uitoefent, aansprakelijk, zewel indien deze gedraging aan het kind als een onrechtmatige daad kan worden toegerekend als indien deze toerekening niet mogelijk is krachtens art. 6.3.1.2a.
 2. Eindtekst.
 11. Van der Grinten, Boek 6 NBW, NJB 1976, p. 1196
 12. Schut, Schuld van het kind, NJB 1969, p. 623 met een citaat ontleend aan Ripert, La règle morale. Voor kritiek ook nog de preadviezen van Van der Grinten en Leijten voor het Thijmgenootschap, 1968, p. 14 e.v. en 53 e.v., alsook Kingma Boltjes, in WPNR 4746, p. 509 e.v. Zie ook Parl.Gesch. boek 6, p. 651 e.v. Positief uitte zich Rutten-Roos in haar artikel: Nogmaals: schuld van het kind, NJB 1970, p. 592.
 13. M.i. was het billijkheidsregime in de tweede betekenis bedoeld (Parl.Gesch. boek 6, p. 648, 651 en 653).
 14. Parl.Gesch. boek 6, p. 653 j° 449, alsook 654, 2° al en p. 654/5.
 15. Kamerstukken 7.729 (boek 6), stuk nr 13 m.b.t. 6.3.1.2a en stuk nr 14 m.b.t. art. 6.3.2.1, lid 1; Parl.Gesch. boek 6, p. 657 en 681.
 16. Wellicht dat de leeftijdsgrens wordt opgetrokken tot 16 jaar in de Invoeringswet. Dat zal afhangen van het overleg met de assuradoren: Parl.Gesch. boek 6, p. 660 en bijv. 655 en 658.
 17. Ook los van de verhoging van de leeftijdsgrens, in de vorige noot bedoeld, wordt de wenselijkheid van de bepaling betwijfeld. Zie ook Parl.Gesch. boek 6, p. 680.
 18. Parl.Gesch. boek 6, p. 612/3 bijv.
 19. Niet onbegrijpelijk, gelet op de belangen van de gelaedeerde, die anders in de kou zou staan. In art. 6.3.7 OM was hier ook al in voorzien.
 20. Hetzelfde geldt ten aanzien van de ontoerekenbaarheid. Zie voor het huidige recht: Hofmann-Drion-Wiersma, Het Nederlands Verbintenisrecht, II 1959, p. 262/3; Asser-Rutten, 4, III, 1975, p. 130.
 21. Parl.Gesch. boek 6, p. 653
 22. Parl.Gesch. boek 6, p. 627
 23. Parl.Gesch. boek 6, p. 654.
 24. Parl.Gesch. boek 6, p. 628.
 25. De kwestie van de jeugdige leeftijd speelt, praktisch gesproken, toch slechts bij de elementen onrechtmatigheid en toerekenbaarheid.
 26. De eerste is hierin gelegen dat het gaat om een aansprakelijkheid voor gedragingen als voor een onrechtmatige daad. Gedragingen in de contractuele sfeer of in het kader van vertegenwoordiging bijv. kennen andere regelingen.
 27. Anders in art. 6.3.6.0.m., waarin jeugdige leeftijd stond voor roekeloosheid, onbezonnenheid, onervarenheid.
 28. Parl.Gesch. boek 6, p. 679.
 29. Zij blijkt ook niet uit het noemen van HR 22 nov. 1974, NJ 1975, 149. Enerzijds wordt daarin vooropgesteld wat in het algemeen voor 'volwassenen' (Hoge Raad) c.q. 'voor een redelijk denkend volwassen persoon van normale levenservaring' (Hof), anderzijds wordt ook speciaal de positie van kinderen van 4 en 5 jaar beoordeeld. Het ontbreken van normbesef is voor het Hof reden geen toerekening aan te nemen. De Hoge Raad betreft de feitelijke vaststelling in dit verband in zijn onrechtmatigheidsoordeel. Naar NBW zou dit laatste niet meer nodig zijn, noch bij het Hof noch bij de Hoge Raad.
- Over het al dan niet bestaan van een waarschuwingsplicht ook nog HR 19 nov. 1982, RvdW 1982, 203.
30. Niet die van art. 6.3.2.11 – ouders in de plaats van hun kinderen, omdat daarin niet besloten ligt een aansprakelijkheid voor niet onrechtmatige gedragingen.
 31. Parl.Gesch. boek 6, p. 627.
 32. Indien althans de bepaling gehandhaafd wordt. Zie noot 17.
 33. Invoeringswet deel 5 (K 17.541).
 34. MvT, p. 35 (onderstreept toegevoegd). Op p. 36 wordt, v.w.b. de limitering wel de mogelijkheid onderkend van een verschil in uiteenlopende gevallen. Dat verschil moet dan m.i. wel op de inhoud van de regeling betrekking hebben en niet op een verschil in plaats bij overigens gelijkblijvende inhoud.
 35. Schut, De aard van de aansprakelijkheid en van de schade, RM Themis 1978, p. 380 e.v.
 36. Schut, t.a.p. p. 403. Latere arresten dan de door Schut behandelde, hebben in dit beeld nog niet veel verandering gebracht. Zie ook Stein. Oorzaak, gevolg, aansprakelijkheid, in de bundel: Juri Sacrum, 1982, p. 185 e.v.